Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (dziewiąta izba)

z dnia 7 marca 2019 r.*

Służba publiczna – Akredytowany asystent parlamentarny – Rozwiązanie umowy – Utrata zaufania – Działalność dodatkowa – Oczywisty błąd w ocenie – Żądanie zapłaty zadośćuczynienia

W sprawie T-59/17

L, reprezentowany przez adwokata I. Coutant Peyre,

strona skarżąca,

przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu, reprezentowanemu przez Í. Ní Riagáin Düro i M. Windisch, działające w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot z jednej strony oparte na art. 270 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Parlamentu z dnia 24 czerwca 2016 r. w sprawie rozwiązania ze skarżącym umowy akredytowanego asystenta parlamentarnego oraz z drugiej strony żądanie zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę, której miał doznać skarżący,

SĄD (dziewiąta izba),

w składzie: S. Gervasoni, prezes, L. Madise (sprawozdawca) i R. da Silva Passos, sędziowie,

sekretarz: E. Coulon,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 W dniu 22 maja 2014 r. skarżący, L, został zatrudniony przez Parlament Europejski na wniosek jednego z posłów do Parlamentu Europejskiego (zwanego dalej „posłem do Parlamentu Europejskiego"). Był on zatrudniony jako akredytowany asystent parlamentarny tego posła (dalej jako „AAP") na podstawie umowy zawartej na okres 2014–2019.

* Język postępowania: angielski.

2 W dniu 25 lutego 2016 r. poseł do Parlamentu Europejskiego zwrócił się do organu Parlamentu Europejskiego upoważnionego do zawierania umów o pracę (zwanego dalej „OUZU") z pisemnym wnioskiem o rozwiązanie umowy skarżącego.

3 W dniu 21 kwietnia 2016 r. skarżący został zaproszony przez OUZU na spotkanie, na którym poinformowano go o przyczynach wskazanych przez posła do Parlamentu Europejskiego we wniosku o rozwiązanie jego umowy AAP.

4 W dniu 9 maja 2016 r. skarżący wysłał do OUZU pismo (zwane dalej „pismem z dnia 9 maja 2016 r."), w którym przedstawił swoje uwagi w sprawie wniosku o rozwiązanie jego umowy AAP.

5 W dniu 25 maja 2016 r., jak wynika z treści skargi, albo w dniu 26 maja 2016 r., jak wynika z treści odpowiedzi na skargę, skarżący po raz drugi został zaproszony przez OUZU na spotkanie dotyczące pisma z dnia 9 maja 2016 r.

6 W dniu 31 maja 2016 r. odbyła się procedura pojednawcza przewidziana w art. 139 ust. 3a warunków zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej (zwanych dalej „WZIP").

7 W piśmie z dnia 15 czerwca 2016 r. mediator Parlamentu zauważył, że strony nie mogą kontynuować współpracy i zakończył postępowanie pojednawcze.

8 W dniu 24 czerwca 2016 r. Parlament powiadomił skarżącego o decyzji o rozwiązaniu jego umowy AAP (zwanej dalej „decyzją o rozwiązaniu umowy"). W decyzji tej OUZU stwierdził, że „ponieważ stosunki między [posłem do Parlamentu Europejskiego] a [jego AAP] oparte były na zasadzie zaufania, [podjął] on decyzję o rozwiązaniu jego umowy zgodnie z art. 139 ust. 1 lit. d) WZIP, ze względu na to, że wskutek nieprzestrzegania przez [skarżącego] zasad regulujących wykonywanie działalności dodatkowej owo zaufanie zostało naruszone".

9 W dniu 19 września 2016 r. skarżący wniósł zażalenie na decyzję o rozwiązaniu umowy na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym"), który znajduje zastosowanie do innych pracowników Unii Europejskiej na mocy odesłania do tytułu VII regulaminu pracowniczego zawartego w art. 117 WZIP.

10 Pismem z dnia 24 stycznia 2009 r. sekretarz generalny Parlamentu oddalił to zażalenie. Zauważył, że z akt skarżącego wynikało, iż w czasie trwania jego umowy AAP wykonywał on działalność dodatkową, polegającą na wykonywaniu zawodu prawnika, bez wystąpienia o pozwolenie, co stanowiło naruszenie art. 12b regulaminu pracowniczego, zgodnie z którym „[…] urzędnik mający zamiar podjąć dodatkową działalność, zarobkową lub niezarobkową, lub wykonywać zadania poza Unią, musi uzyskać uprzednio pozwolenie organu powołującego […]". Sekretarz generalny Parlamentu przypomniał w tym względzie, że obowiązek ten był z pewnością znany skarżącemu, zarówno ze względu na jego wykształcenie prawnicze, jak i wcześniejsze zatrudnienie w Parlamencie w latach 2005–2007, gdzie skarżący miał ten sam problem. Sekretarz generalny zauważył również, że w korespondencji ze służbami Parlamentu skarżący wielokrotnie przyznał, że w czasie trwania umowy AAP był w rzeczywistości zaangażowany w inną działalność, niezwiązaną ze swoimi zobowiązaniami umownymi.

Przebieg postępowania i żądania stron

11 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 24 stycznia 2017 r. skarżący złożył wniosek o przyznanie pomocy prawnej. Wniosek ten zarejestrowano pod sygnaturą T-59/17 AJ.

12 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 kwietnia 2017 r. skarżący wniósł niniejszą skargę.

13 Postanowieniem prezesa Sądu z dnia 5 września 2017 r. wniosek o przyznanie pomocy prawnej został oddalony.

14 Po otrzymaniu wniosku skarżącego zgodnie z art. 66 regulaminu postępowania Sąd pominął jego nazwisko w jawnej wersji niniejszego wyroku.

15 Ponieważ strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy na podstawie art. 106 § 1 regulaminu postępowania, Sąd (dziewiąta izba) uznał, że akta sprawy wystarczająco wyjaśniają okoliczności zawisłej przed nim sprawy, i na podstawie art. 106 § 3 regulaminu postępowania postanowił orzec z pominięciem ustnego etapu postępowania.

16 Skarżący wnosi do Sądu o:

– stwierdzenie nieważności decyzji o rozwiązaniu umowy;

– zasądzenie od Parlamentu kwoty 100 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;

– obciążenie Parlamentu kosztami postępowania.

17 Parlament wnosi do Sądu o:

– odrzucenie skargi jako w części niedopuszczalnej, a w każdym wypadku oddalenie jej jako w całości bezpodstawnej;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności

18 Skarżący podnosi w skardze osiem zarzutów, dotyczących, po pierwsze, naruszenia art. 22b ust. 1 regulaminu pracowniczego w sprawie ochrony sygnalistów, po drugie, braku uzasadnienia, po trzecie, oczywistego błędu w ocenie, po czwarte, naruszenia zasady proporcjonalności, po piąte, uchybienia obowiązkowi staranności, po szóste, braku odpowiedzi na wniosek o udzielenie pomocy skarżącemu, naruszenia prawa do obrony oraz „prawa do skorzystania z procedury pojednawczej”, po siódme, nieudzielenia dostępu do dokumentów, i po ósme, nadużycia władzy.

19 Na etapie repliki skarżący podniósł zarzut dziewiąty, dotyczący rozwiązania stosunku pracy w sposób stanowiący nadużycie.

20 Należy najpierw zbadać zarzut trzeci, dotyczący oczywistego błędu w ocenie.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie

21 Skarżący podnosi w istocie, że Parlament popełnił oczywisty błąd w ocenie, uznając, że brak zgłoszenia, w rozumieniu art. 12b ust. 1 regulaminu pracowniczego, „działalności dodatkowej”, jaką skarżący miał wykonywać, mógł spowodować naruszenie stosunku zaufania.

22 Skarżący wskazuje w tym względzie, że poseł do Parlamentu Europejskiego był świadomy tej działalności, która była wykonywana na jego polecenie, w jego imieniu i nosiła znamiona oszustwa. W związku z tym, jego zdaniem, Parlament w sposób ewidentnie niesłuszny uznał, że wykonywanie tej działalności mogło prowadzić do utraty przez posła zaufania do skarżącego.

23 Skarżący dodaje, że Parlament wybiórczo interpretuje pismo z dnia 9 maja 2016 r. Jego zdaniem Parlament twierdzi, że „uznał", iż skarżący wykonywał działalność dodatkową, zupełnie lekceważąc jednak kontekst tej „działalności", a mianowicie okoliczność, że owa działalność była przedmiotem skargi do prokuratury [*poufne*[1]] i Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF-u) oraz że była ona wykonywania na polecenie posła do Parlamentu Europejskiego, który był zatem jej świadomy. Skarżący twierdzi, że działalność taka, biorąc pod uwagę kontekst, w jakim była wykonywana, nie mogła uzasadniać utraty zaufania, na co poseł powołał się w decyzji o rozwiązaniu umowy. Uznając zatem, że wykonywanie tej działalności stanowi podstawę utraty zaufania, Parlament popełnił oczywisty błąd w ocenie.

24 Parlament twierdzi w odpowiedzi, że AAP ma wynikający z regulaminu pracowniczego obowiązek przestrzegania określonej procedury administracyjnej, a mianowicie wystąpienia do OUZU o pozwolenie na wykonywanie działalności dodatkowej, zaś w niniejszej sprawie decyzja o rozwiązaniu umowy opiera się na nieodwracalnym naruszeniu stosunku zaufania między skarżącym a posłem do Parlamentu Europejskiego w związku z naruszeniem przez skarżącego obowiązku zgłoszenia działalności dodatkowej na podstawie art. 12b regulaminu pracowniczego.

25 W związku z tym Parlament zwraca uwagę, że w wyroku z dnia 11 września 2013 r., L/Parlament (T-317/10 P, EU:T:2013:413, pkt 68–70) Trybunał orzekł, że istnienie stosunku zaufania nie opiera się na obiektywnych elementach i z natury rzeczy nie podlega kontroli sądowej, ponieważ Trybunał nie może zastąpić ustaleń OUZU własną oceną, „ale ogranicza się do sprawdzenia prawidłowości ustaleń instytucji, na których oparto decyzję". Tak jest właśnie w niniejszej sprawie. Stosunek zaufania między posłem do Parlamentu Europejskiego a skarżącym został naruszony z powodu wykonywania przez skarżącego działalności dodatkowej z naruszeniem art. 12b ust. 1 regulaminu pracowniczego. Parlament podkreśla przede wszystkim, że bezsporne jest, iż skarżący nie wystąpił o udzielenie pozwolenia na wykonywania działalności dodatkowej zgodnie z tym przepisem ani też takowego nie otrzymał. Następnie, na spotkaniu z OUZU i mediatorem, skarżący miał kilkakrotnie przyznać, że faktycznie wykonywał taką działalność. Wreszcie w piśmie z dnia 9 maja 2016 r. skarżący wyraźnie potwierdził, że wykonywał działalność dodatkową.

26 Parlament zwraca w tym względzie uwagę, że zgodnie z orzecznictwem aby wykazać, iż administracja popełniła oczywisty błąd w ocenie stanu faktycznego, dający podstawę do stwierdzenia nieważności decyzji, dowody, które skarżący jest obowiązany przedstawić, muszą wystarczyć do uznania, że ustalenia administracji są niewiarygodne. Innymi słowy: jeżeli mimo przedstawionych przez skarżącego dowodów podważane ustalenia można jednak uznać za zasadne lub spójne, zarzut oczywistego błędu w ocenie należy oddalić (zob. podobnie wyrok z dnia 13 czerwca 2012 r., Mocová/Komisja, F-41/11, EU:C:2012:82), pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo). Skarżący nie przedstawił jednak żadnych dowodów, które pozbawiałyby wiarygodności ustalenia Parlamentu.

27 Na podstawie art. 139 ust. 1 lit. d) WZIP „z wyjątkiem zgonu stosunek pracy z akredytowanym asystentem parlamentarnym ulega rozwiązaniu […], uwzględniając fakt, że zaufanie jest podstawą stosunków pracy między posłem i jego akredytowanym asystentem parlamentarnym, wraz z upływem okresu wypowiedzenia przewidzianego w umowie […]".

28 W niniejszym przypadku OUZU wskazał w decyzji o rozwiązaniu umowy AAP, że przyczyną jej rozwiązania była utrata przez posła zaufania do skarżącego do Parlamentu Europejskiego w związku z nieprzestrzeganiem przez niego zasad regulujących wykonywanie działalności dodatkowej.

1 Nieujawnione poufne informacje.

29 W związku z tym, z jednej strony, o ile zadaniem OUZU nie jest zastępowanie swoją oceną oceny posła co do tego, czy utrata zaufania rzeczywiście nastąpiła, o tyle OUZU musi jednak najpierw sprawdzić, czy podana przyczyna opiera się na okolicznościach mogących ją wiarygodnie uzasadniać (zob. podobnie wyrok z dnia 10 stycznia 2019 r., RY/Komisja, T-160/17, EU:T:2019:1, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

30 Z drugiej strony jeżeli instytucja decydująca o rozwiązaniu umowy AAP powołuje się w szczególności na utratę zaufania, jaką motywowano decyzję o rozwiązaniu umowy, sąd obowiązany jest sprawdzić wiarygodność tych ustaleń faktycznych. Czyniąc to, sąd nie zastępuje swą własną oceną ustaleń dokonanych przez właściwy organ, którego zdaniem utrata zaufania miała miejsce, ale ogranicza się do zbadania, czy leżące u podstaw decyzji przyczyny wskazane przez instytucję nie są obarczone oczywistym błędzie w ocenie (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 11 września 2013 r., L/Parlament, T-317/10 P, EU:T:2013:413, pkt 70).

31 Co się tyczy w niniejszej sprawie przyczyny opartej na utracie zaufania, która leżała u podstaw wydania decyzji o rozwiązaniu umowy, Parlament powołuje się na wykonywanie przez skarżącego niezgłoszonej działalności dodatkowej. Należy wobec tego zbadać, czy Parlament nie popełnił oczywistego błędu w ocenie, gdy uznał, że owe okoliczności mogły spowodować utratę zaufania, na którą powołuje się poseł do Parlamentu Europejskiego (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 11 września 2013 r., L/Parlament, T-317/10 P, EU:T:2013:413, pkt 76).

32 W tym względzie należy przede wszystkim stwierdzić, że Parlament nie kwestionuje, jako takiej, działalności dodatkowej opisanej przez skarżącego w piśmie z dnia 9 maja 2016 r., polegającej na wykonywaniu zawodu prawnika równolegle z pracą AAP i obejmującej:

– po pierwsze, składanie wniosków o udzielenie azylu do władz rosyjskich, francuskich, szwajcarskich i andorskich w celu umożliwienia posłowi do Parlamentu Europejskiego uniknięcia kary czterech lat pozbawienia wolności orzeczonej [*poufne*], w tym złożenie odwołania od decyzji o odmowie udzielenia azylu temu posłowi, do złożenia którego skarżący został – jak twierdzi – umocowany przez tego posła;

– po drugie, nagabywanie i reprezentowanie w charakterze adwokata emerytowanych lub pobierających minimalne wynagrodzenie obywateli [*poufne*] w sporach przed sądami [*poufne*] w celu zaprezentowania tego posła jako „obrońcy praw człowieka”, co miało utrudnić wykonanie wobec niego kary pozbawienia wolości;

– po trzecie, reprezentowanie tego posła przed Europejskim Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Komisją Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w dotyczących tego posła sprawach, w szczególności w sprawach dotyczących, w pierwszej kolejności, w szczególności sprzeciwu wobec wniosku o uchylenie immunitetu parlamentarnego złożonego przez władze [*poufne*] w następstwie orzeczenia wobec zainteresowanego posła kary pozbawienia wolności [*poufne*] oraz, w drugiej kolejności, zażalenia na postanowienie o zastosowanie wobec tego posła aresztu domowego wydane przez organy sądowe [*poufne*] w związku z postępowaniem karnym w sprawie o korupcję prowadzonym przeciwko zainteresowanemu posłowi.

33 Z kolei w ramach odpowiedzi na zarzut niewystarczającego uzasadnienia Parlament powołuje się na pismo z dnia 9 maja 2016 r. w celu udowodnienia tezy, że skarżący był świadomy charakteru działalności dodatkowej, która doprowadziła do utraty zaufania. W tym względzie z akt sprawy nie wynika, że naruszenie stosunku, o którym mowa w decyzji o rozwiązaniu umowy, mogło być spowodowane działaniami innymi niż te, na które powołuje się Parlament w celu poparcia wystarczającego charakteru uzasadnienia.

34 W tym kontekście należy zbadać, czy zgodnie z orzecznictwem (zob. pkt 29–31 powyżej) wykonywanie przez skarżącego przedmiotowej działalności dodatkowej mogło prowadzić do naruszenia stosunku zaufania, na co powołał się poseł do Parlamentu Europejskiego, a następnie OUZU w decyzji o rozwiązaniu umowy.

35 W tym względzie, po pierwsze, z informacji zawartych w aktach sprawy wynika, że poseł do Parlamentu Europejskiego nie tylko był świadomy omawianej działalności dodatkowej, ale był też bezpośrednio w nią zaangażowany.

36 Jeśli chodzi przede wszystkim o postępowania wszczęte przed sądami [*poufne*], z wiadomości elektronicznych wymienionych w piśmie z dnia 9 maja 2016 r. i przedstawionych przez skarżącego (załączniki A.3.3 i A.3.4 do wspomnianego pisma) wynika, że poseł do Parlamentu Europejskiego osobiście nadzorował organizację nagabywania i reprezentowania zainteresowanych obywateli [*poufne*] w kontekście tych postępowań, a zatem siłą rzeczy był nich „świadomy".

37 Ocena ta znajduje potwierdzenie w zeznaniu jednej z osób nagabywanych w kontekście rozpatrywanych postępowań (załącznik A.3.5 do pisma z dnia 9 maja 2016 r.), zgodnie z którym „[poseł do Parlamentu Europejskiego] ponad wszelką wątpliwość wyjaśnił, że postępowanie sądowe będzie wolne od opłat, a udział w nim [AAP] będzie opłacony z jego diety parlamentarnej […]" oraz że w ramach „ustnej" umowy zawartej z tym posłem „zamiast płacić za postępowanie sądowe zaproponowane przez [tego posła], [nagabywana osoba] miała publicznie poprzeć partię […] w wyborach parlamentarnych, uczestniczyć w programach telewizyjnych, jak również w innych wydarzeniach medialnych".

38 Dalej, w odniesieniu do reprezentowania posła do Parlamentu Europejskiego przed sądami lub organami europejskimi czy międzynarodowymi, skarżący okazał pełnomocnictwa podpisane przez tego posła (załączniki A.3.6 i A.3.7 do pisma z dnia 9 maja 2016 r.), których Parlament nie kwestionuje.

39 Wreszcie jeśli chodzi o wnioski o udzielenie azylu składane w imieniu posła do Parlamentu Europejskiego, skarżący twierdzi, że w dniu 24 lutego 2013 r. poseł do Parlamentu Europejskiego złożył w publicznej telewizji oświadczenie [*poufne*], w którym poinformował, że w razie utrzymania w mocy przez sąd apelacyjny orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności będzie się ubiegał o azyl polityczny w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na poparcie tego oświadczenia skarżący załącza w tym względzie artykuł prasowy (załącznik A.3.19 do pisma z dnia 9 maja 2016 r.). Opisuje też kroki podjęte w celu uzyskania azylu politycznego dla tego posła w Andorze, Szwajcarii, Rosji i Francji oraz załącza bilety lotnicze do wspomnianych miejsc przeznaczenia (załączniki od A.3.15 do A.3.18 do wspomnianego pisma). Żaden z tych dokumentów ani żadne z tych oświadczeń nie zostały zakwestionowane przez Parlament.

40 Z powyższego wynika, że poseł do Parlamentu Europejskiego nie mógł nie zdawać sobie sprawy, że skarżący wykonuje zawód prawnika równolegle z funkcjami AAP, ponieważ, jak wynika z informacji zawartych w aktach sprawy, wykonywanie tych zadań było realizacją poleceń tego posła.

41 Po drugie, art. 6 ust. 2 przepisów wykonawczych do tytułu VII WZIP, przyjętych decyzją Prezydium Parlamentu z dnia 9 marca 2009 r. i ostatnio zmienionych decyzją Prezydium Parlamentu z dnia 14 kwietnia 2014 r., stanowi, że w przypadku zgłoszenia [przez AAP] wykonywania działalności dodatkowej odpowiedzialny poseł jest „wysłuchiwany". Jednakże nic nie wskazuje na to, że OUZU wysłuchał posła do Parlamentu Europejskiego na okoliczność „działalności dodatkowej". W tych okolicznościach należy uznać, że nie można wiarygodnie przyjąć, iż wspomniany poseł mógł być nieświadomy niezgłoszenia przez skarżącego do OUZU, zgodnie z art. 12b ust. 1 regulaminu pracowniczego, działalności polegającej na wykonywaniu przez niego zawodu prawnika w ramach obrony interesów posła.

42 W konsekwencji Parlament w sposób ewidentnie niesłuszny uznał, że niezgłoszenie przez skarżącego przedmiotowej działalności dodatkowej mogło prowadzić do utraty przez posła do Parlamentu Europejskiego zaufania do skarżącego w rozumieniu art. 139 ust. 1 lit. d) WZIP, skoro poseł ten nie mógł twierdzić, że był nieświadomy, iż działalność ta nie została zgłoszona w celu udzielenia przez Parlament pozwolenia na jej wykonywanie, zgodnie z art. 12b ust. 1 regulaminu pracowniczego.

43 Z pisma z dnia 9 maja 2016 r. oraz zeznania, o którym mowa w pkt 37 powyżej, wynika zresztą, że poseł do Parlamentu Europejskiego nie mógł racjonalnie oczekiwać, że przedmiotowa działalność dodatkowa, biorąc pod uwagę jej charakter, zostanie zgłoszona Parlamentowi w drodze oficjalnego wniosku o pozwolenie na wykonywanie działalności dodatkowej na podstawie art. 12b ust. 1 regulaminu pracowniczego.

44 Tak więc, wbrew temu, co twierdzi Parlament (zob. pkt 26 powyżej), z akt sprawy wynika, że przyczyna, na którą powołał się poseł do Parlamentu Europejskiego dla uzasadnienia decyzji o rozwiązaniu umowy, a konkretnie utrata zaufania, nie wydaje się wiarygodna. W związku z tym uwzględniając wniosek tego posła o rozwiązanie umowy AAP skarżącego na tej podstawie, OUZU popełnił oczywisty błąd w ocenie.

45 Należy zatem uznać zarzut trzeci za zasadny i uwzględnić żądania dotyczące stwierdzenia nieważności decyzji o rozwiązaniu umowy, bez potrzeby badania pozostałych zarzutów, w tym zarzutu dziewiątego, którego dopuszczalność jest kwestionowana.

W przedmiocie żądania zapłaty zadośćuczynienia

46 Skarżący wniósł w skardze o zasądzenie od Parlamentu zapłaty na jego rzecz kwoty 100 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

47 W odpowiedzi na skargę Parlament podnosi, że żądanie odszkodowawcze skarżącego jest niedopuszczalne, ponieważ nie spełnia wymogów określonych w art. 76 lit. d) regulaminu pracowniczego. Według niego chociaż skarga zawiera żądanie odszkodowawcze, nie przedstawiono w niej żadnych argumentów na jego poparcie.

48 W odpowiedzi skarżący wskazuje w szczególności, że padł ofiarą mobbingu ze strony posła do Parlamentu Europejskiego. W związku z tym załącza protokół swego przesłuchania przez belgijską policją na okoliczność pozbawienia go wolności, do którego miało dojść w pomieszczeniach Parlamentu (załącznik A.3.14 do pisma z dnia 9 maja 2016 r.).

49 Parlament powtarza w duplice, że zgodnie z orzecznictwem skarga zawierająca wniosek o naprawienie szkody, która miała zostać wyrządzona przez instytucję Unii, musi zawierać elementy pozwalające na identyfikację zachowania, które skarżący zarzuca instytucji, powodów, dla których uznał on, że istnieje związek przyczynowy między tym zachowaniem a szkodą, którą, jak twierdzi, poniósł, jak również charakteru i zakresu szkody. Tymczasem skarżący nie wskazał w skardze powodów, dla których uznał, że między zachowaniem, na które się powołuje, a szkodą, którą, jak twierdzi, poniósł, zachodzi związek przyczynowy. W skardze nie ma też mowy o charakterze i zakresie szkody.

W przedmiocie dopuszczalności żądania zapłaty zadośćuczynienia

50 Należy zauważyć z jednej strony, że ze skargi wystarczająco jasno wynika, iż w ocenie skarżącego decyzja o rozwiązaniu umowy wyrządziła mu krzywdę, a z drugiej strony, że żądanie zapłaty zadośćuczynienia zostało wyrażone kwotowo.

51 W tych okolicznościach Parlament nie może powoływać się na niedopuszczalność żądania odszkodowawczego ze względu na to, że skarżący nie określił dokładnie charakteru i zakresu szkody, którą, jak twierdzi, poniósł, oraz powodów, dla których uważa, że między zachowaniem Parlamentu a tą szkodą zachodzi związek przyczynowy.

52 Należy natomiast zauważyć, że mobbing, jakiego wobec skarżącego miał dopuścić się poseł do Parlamentu Europejskiego, na który skarżący powołuje się w replice, należy oddzielić od bezprawnego zachowania zarzucanego Parlamentowi w żądaniach stwierdzenia nieważności.

53 Jednakże o ile żądanie odszkodowawcze jest dopuszczalne nawet w razie braku wcześniejszego zwrócenia się w tym zakresie do administracji, w przypadku gdy istnieje bezpośredni związek między wspomnianym żądaniem a żądaniem stwierdzenia nieważności, o tyle inaczej jest w wypadku, gdy podnoszona szkoda wynika z błędów czy zaniedbań popełnionych przez administrację. W tym ostatnim wypadku, gdy podnoszona szkoda nie jest rezultatem aktu, o stwierdzenie nieważności którego wniesiono, ale szeregu błędów czy zaniedbań, które miały zostać popełnione, postępowanie poprzedzające wniesienie skargi winno obowiązkowo rozpoczynać się od złożenia wniosku do administracji o naprawienie tej szkody (zob. podobnie wyrok z dnia 22 września 2015 r., Gioria/Komisja, F-82/14, EU:F:2015:108), pkt 74 i przytoczone tam orzecznictwo).

54 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że na etapie poprzedzającym wniesienie skargi nie podniesiono żadnego żądania naprawienia szkody powstałej w związku mobbingiem, skutkiem czego, zakładając, że skarżący żąda również naprawienia krzywdy powstałej w związku z przywołanym mobbingiem, żądanie to należy odrzucić jako niedopuszczalne z powodu nieprzestrzegania przepisów regulujących postępowanie poprzedzające wniesienie skargi.

55 Z powyższego wynika, że żądania odszkodowawcze są dopuszczalne jedynie w zakresie, w jakim dotyczą szkód związanych z decyzją o rozwiązaniu umowy.

W przedmiocie dopuszczalności żądania zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z rozwiązaniem umowy

56 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie odpowiedzialności administracji wymaga łącznego spełnienia szeregu przesłanek dotyczących bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody i istnienia związku przyczynowo-skutkowego między zarzucanym instytucjom zachowaniem a podnoszoną szkodą (zob. wyrok z dnia 1 czerwca 1994 r., Komisja/Brazzelli Lualdi i in., C-136/92 P, EU:C:1994:211, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

57 W niniejszym przypadku, po pierwsze, jak stwierdzono, działania Parlamentu były bezprawne. Po drugie, uzasadnienie decyzji o rozwiązaniu umowy oparte jest na sztucznej podstawie, która mogła wywołać u skarżącego poczucie niesprawiedliwości, a w konsekwencji również wyrządzić mu krzywdę. Wreszcie istnieje związek między zachowaniem Parlamentu a podnoszoną szkodą, która wynika z tej decyzji.

58 W odniesieniu do krzywdy należy jednak przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, zarówno Sądu, jak i Trybunału, stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu administracyjnego samo w sobie może stanowić stosowny sposób naprawienia krzywdy i co do zasady wystarczające zadośćuczynienie za tę krzywdę, wobec czego żądanie zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę staje się bezprzedmiotowe (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 lutego 1990 r., Culin/Komisja, C-343/87, EU:C:1990:49, pkt 26; z dnia 21 stycznia 2004 r., Robinson/Parlament, T-328/01, EU:T:2004:13, pkt 79).

59 Prawdą jest, że sąd Unii dopuszcza pewne odstępstwa od tej zasady, w szczególności wymienione poniżej. Po pierwsze, stwierdzenie nieważności niezgodnego z prawem aktu administracji nie może stanowić pełnego zadośćuczynienia za krzywdę, w przypadku gdy akt ten zawiera ocenę umiejętności zainteresowanego lub jego zachowania, która mogłaby wyrządzić mu krzywdę. Po drugie, stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu nie może stanowić pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, w przypadku gdy popełnione naruszenie prawa jest szczególnie poważne. Po trzecie, zgodnie z orzecznictwem stwierdzenie nieważności aktu niezgodnego z prawem nie może samo w sobie stanowić stosownego i wystarczającego zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną przez unieważniony akt, w przypadku gdy jest ono pozbawione jakiejkolwiek skuteczności (zob. wyroki: z dnia 9 marca 2010 r., N/Parlament, F-26/09, EU:F:2010:17, pkt 103, 105, 107 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 5 lipca 2011 r., V/Parlament, F-46/09, EU:F:2011:101, pkt 169, 171, 173 i przytoczone tam orzecznictwo).

60 Niemniej jednak w niniejszej sprawie nie wydaje się, aby skarżący znajdował się w którejś z sytuacji wymienionych w pkt 59 powyżej. Po pierwsze, decyzja o rozwiązaniu umowy oparta na niezgłoszeniu działalności dodatkowej nie zawiera żadnej oceny umiejętności lub zachowania skarżącego, która mogłaby mu zaszkodzić, po drugie, niezgodność z prawem, której dopuścił się Parlament, nie jest szczególnie poważna w rozumieniu orzecznictwa, a po trzecie, stwierdzenie nieważności decyzji o rozwiązaniu umowy w żaden sposób nie jest pozbawione skuteczności.

61 Z całości powyższych rozważań wynika, że żądanie odszkodowawcze należy w niniejszym przypadku oddalić.

W przedmiocie kosztów

62 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

63 Ponieważ Parlament przegrał sprawę, należy zgodnie z żądaniem skarżącego obciążyć go kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (dziewiąta izba),

orzeka, co następuje:

1) Stwierdza się nieważność decyzji Parlamentu z dnia 24 czerwca 2016 r. o rozwiązaniu zawartej z L umowy akredytowanego asystenta parlamentarnego.

2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

3) Parlament Europejski pokrywa koszty postępowania.

Gervasoni Madise da Silva Passos

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 7 marca 2019 r.

Podpisy